

Η Μάχη του Χαϊδαρίου

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Στα χώματα του Χαϊδαρίου βρίσκουμε ίχνη της αρχαίας ιστορίας, της βυζαντινής, αλλά και της νεότερης. Στενή σχέση έχει η πόλη μας και με τον αγώνα για την ίδρυση του ελληνικού κράτους, την Επανάσταση του 1821. Πρόκειται για την Μάχη του Χαϊδαρίου, στην οποία πρωταγωνιστής ήταν μια κορυφαία μορφή του Αγώνα, ο Γεώργιος Καραϊσκάκης. Επίσης ο Γάλλος αξιωματικός Κάρολος Φαβιέρος, επικεφαλής των δυνάμεων του ελληνικού τακτικού στρατού και του μικρού τάγματος των Φιλελλήνων.

Η κρίσιμη μάχη έγινε στις 6 και 8 Αυγούστου του 1826, αλλά και μια μικρότερη στο Δαφνί στις 21 Μαρτίου 1827. Οι συγκρούσεις αυτές αποτέλεσαν μέρος των επιχειρήσεων στο πλαίσιο της προσπάθειας για την απελευθέρωση της Ακρόπολης, του κάστρου των Αθηνών. Πολιορκούνταν από τον Μεχμέτ Ρεσίτ πασά, γνωστό και ως Κιουταχή (1780-1839).

Η ακριβής τοποθεσία του Χαϊδαρίου, όπου έγιναν οι μάχες, εντοπίζεται στην περιοχή του Ελαιώνα, κοντά στο Παλατάκι. Οι Έλληνες ταμπουρώθηκαν πίσω από τον περίβολο του αγροκτήματος, που υπήρχε τότε στην περιοχή, και στους γύρω λόφους, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα στρατεύματα του Κιουταχή. Η τοποθεσία αυτή ήταν ιδανική για τους πολεμιστές του Καραϊσκάκη. Αφενός μεν γιατί βρισκόταν αρκετά κοντά στο στρατόπεδό τους στην Ελευσίνα (Ιούλιος – Οκτώβριος 1826. Αφετέρου διότι ήταν προστατευμένη από λόφους, πράγμα που ευνοούσε τον ανταρτοπόλεμο που διεξήγαγαν οι Έλληνες εναντίον των πολυάριθμων τουρκικών στρατευμάτων.

Πρώτη Μάχη του Χαϊδαρίου

Ο Καραϊσκάκης, μόλις διορίστηκε αρχιστράτηγος του στρατού της Στερεάς Ελλάδας, αποβιβάστηκε με 130 άτακτους στην Σαλαμίνα, από όπου μετά από λίγο πήγε στην Ελευσίνα. Εκεί τον ακολούθησαν και άλλοι άτακτοι και σύντομα η δύναμή του ανήλθε στους 2.500. Προστέθηκαν και άλλοι 1.700 από τα Μέθανα, 70 Φιλέλληνες, και τέσσερα πυροβόλα. Στις 28 Ιουλίου αποβιβάστηκε στην Ελευσίνα και έκανε στρατόπεδο. Εκεί ήρθε ο Κιουταχής από την Θήβα με 10.000 πεζούς και ιππείς, και 26 πυροβόλα. Ο Κιουταχής κυριεύσε την Αθήνα στις 3 Αυγούστου 1826 και ετοιμάστηκε να επιτεθεί κατά της Ακρόπολης που την υπεράσπιζε η φρουρά του Γκούρα.

Ο στρατός του Καραϊσκάκη και του Φαβιέρου κινήθηκε τη νύχτα της 5ης – 6ης Αυγούστου χωρίς αποσκευές και έφτασε τα μεσάνυχτα στο Χαϊδάρι, όπου και εγκαταστάθηκαν παντού στα καίρια σημεία. Τα χαράματα της 6ης Αυγούστου οι περίπολοι των Τούρκων αναγνώρισαν τις θέσεις των Ελλήνων και τους επιτέθηκαν με ιππικό. Οι Τούρκοι αναχαιτίστηκαν και υποχώρησαν καταδιωκόμενοι άτακτα.

Μετά από λίγο όμως έφτασε και το τούρκικο πεζικό και το κύριο ιππικό σώμα, τα οποία σχημάτισαν δύο φάλαγγες και επιτέθηκαν στους Έλληνες. Το ιππικό αποκρούστηκε και πάλι. Ακολούθησε το πεζικό, το οποίο αναχαιτίστηκε δύο φορές, αλλά στην τρίτη έφοδο τα ελληνικά χαρακώματα άρχισαν να κλονίζονται. Επενέβη ο λόχος των Φιλελλήνων και οι Τούρκοι ανατράπηκαν και υποχώρησαν άτακτα, καταδιωκόμενοι από Φιλέλληνες και άτακτους Έλληνες. Φτάνοντας στην πεδιάδα, οι άτακτοι σταμάτησαν αφήνοντας μόνους τους τακτικούς, οι οποίοι

αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη νίκη και να επιστρέψουν στις θέσεις τους στο Χαϊδάρι.

Μετά την μάχη αυτή, ο Καραϊσκάκης αποφάσισε να εγκαταλείψει το Χαϊδάρι και να μεταφέρει το στρατόπεδο στην Ελευσίνα.

Δεύτερη Μάχη του Χαϊδαρίου

Την επόμενη μέρα έφτασαν δύο Έλληνες από την Ακρόπολη λέγοντας ότι οι Τούρκοι ετοιμάζονται να λύσουν την πολιορκία και να φύγουν. Ζήτησαν στρατό για να επιτεθεί στους αποχωρούντες Τούρκους. Ο Καραϊσκάκης λόγω της είδησης αυτής ματαίωσε τα σχέδια της μεταφοράς του στρατοπέδου στην Ελευσίνα. Η πληροφορία αυτή όμως αναδείχτηκε ανακριβής, αφού οι Τούρκοι όχι μόνο δεν αναχώρησαν, αλλά ενισχύθηκαν με 3.000 άνδρες του Ομέρ πασά από την Χαλκίδα.

Οι Έλληνες έμειναν στο Χαϊδάρι και κατέλαβαν διάφορες θέσεις. Εκεί τους βρήκαν την επόμενη μέρα οι Τούρκοι πολυαριθμότεροι, ανερχόμενοι αυτή τη φορά στις 5.000 πεζούς και ιππείς. Ο Φαβιέρος απέκρουσε την πρώτη έφοδο των Τούρκων, αλλά από παρεξήγηση και αφού τραυματίστηκε και αποχώρησε ο διοικητής Ροβέρτος άφησε ένα κενό. Από εκεί εισέβαλε το τούρκικο ιππικό και άρχισε να σπαθίζει τους τακτικούς Έλληνες, οι οποίοι αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν εγκαταλείποντας τη θέση τους. Οι Τούρκοι κατέλαβαν τον λόφο και εγκαταστάθηκαν εκεί. Οι υπόλοιποι Τούρκοι αναχαιτίστηκαν από τον Καραϊσκάκη. Η μάχη κράτησε μέχρι τις δύο μ.μ.

Μετά την λήξη της μάχης ο Καραϊσκάκης έκανε συμβούλιο και συζήτησε πάλι την μεταφορά του στρατοπέδου στην Ελευσίνα. Για να μην δημιουργηθεί όμως η εντύπωση της ήττας, οι Έλληνες σχεδίασαν νέα νυχτερινή επίθεση κατά των Τούρκων. Οι Τούρκοι αντιλήφθηκαν τα σχέδια και έτρεψαν τους Έλληνες σε φυγή.

Η άτακτη υποχώρηση των Ελλήνων συνεχίστηκε όλη τη νύχτα μέχρι που έφτασαν στην Ελευσίνα.

Σήμερα, μια μαρμάρινη τιμητική στήλη στο Παλατάκι, καθώς και μια προτομή του Καραϊσκάκη στην Πλατεία Δημαρχείου, έργο του γλύπτη Χάρη Λαλέ, θυμίζουν τα γεγονότα του Αυγούστου του 1826.

Η σημασία της μάχης και οι απώλειες

Το αποτέλεσμα της μάχης του Χαϊδαρίου είχε γενικά μόνον σημασία φθοράς δυνάμεων. Οι ελληνικές δυνάμεις δεν κατάφεραν να φθάσουν στον αντικειμενικό τους σκοπό, που ήταν η διάσπαση της πολιορκίας της Ακρόπολης. Όμως ούτε ο Κιουταχής πέτυχε την καταστροφή του ελληνικού στρατού, παρά την συντριπτική υπεροχή του σε οπλισμό και αριθμό ανδρών.

Και οι δύο αποσύρθηκαν από την μάχη ζημιωμένοι. Όμως η ζημιά για τους Έλληνες ήταν πιο σημαντική, γιατί οι απώλειες δεν ήταν δυνατόν να αναπληρωθούν. Από την αιματηρή μάχη του Χαϊδαρίου βγήκαν όμως και ορισμένα διδάγματα. Για τους Έλληνες, ότι ήταν άκρως ριψοκίνδυνο να επιτεθούν κατ'αντιπαράταξη στην πεδιάδα εναντίον εχθρού, που υπερείχε σε αριθμητική δύναμη. Για τον Κιουταχή ότι δεν έπρεπε να ελπίζει στην εύκολη εξουδετέρωση των Ελλήνων, δίδαγμα που τον απέτρεψε απ'το να πραγματοποιήσει την σχεδιασμένη του επίθεση κατά του ελληνικού στρατοπέδου στην Ελευσίνα.

Οι απώλειες από όλες τις φάσεις της μάχης από αναφορά του Φαβιέρου προς την κυβέρνηση και άλλες διασταυρωμένες πληροφορίες από έγκυρες ιστορικές πηγές, ήταν για μεν τους τακτικούς 63-70 νεκροί και 50 τραυματίες των δε ατάκτων περισσότερες. Οι Τούρκοι εξάλλου, κατά τον Φαβιέρο και τους υπολογισμούς των Ελλήνων έχασαν 1.700 άνδρες.

Πηγή: xaidarisimera.gr